

Bundásgép

Eddigi — mint kiderült, igencsak hiányos ismereteim szerint — a juhok őrzésére specializálódott kutyák mellett csak a kenyér lehet bundás, némi tojás felhasználásával. Mondom: hiányos ismeretek alapján állítottam ezt a tévhitet mindaddig, míg ki nem derült — repülőgép is elkeresztezhető bundásra a népnyelv leleményei szerint, amennyiben funkciója nem más, mint labdarúgók szállítása Debrecenből Budapestre azzal a hátsó szándékkal, hogy ott hiánytalanul, de minél gyorsabban átvehessék az eladott labdarúgómérkőzés ellenértékéül szolgáló pénzmennyiséget, vagyis maradéktalanul megváltson az a tényállás, amit a jog hol így, hol úgy, a tökmagfalo szurkoló pedig bundának nevez.

Hogy kicsit bonyolultan írtam? Hogy a Bp. Honvéd játékosait nem a bundázás meggyorsítása érdekében szállították az olcsónak épp nem nevezhető légiúton, hanem... Tényleg, miért is? — dülöngél bennem riadtan az első kérdés. Majd a másik: vajon kinek és miből futja ilyen gáláns kiszolgálásra? Netán egy alkalomra visszaállították a belföldi légi közlekedést? Vagy a hadsereg illetékesei döntöttek úgy, a féktelen takarékoskodás jegyében igazán megengedhető, hogy a klub rendkívül nagy önköltséggel, s még drágább benzinnel üzemelő autóbusz helyett egy nagyszemű benzintakarékos harci szállítójárműn vigye zöty-

kölödéstől, forgalmi dugótól is megóvva a játékosokat, hisz megérdemlik.

Hogy a repülés azért mégiscsak drágább? Akkor már csak egy variáció foroghat fenn: valamelyik hálás szurkoló zsebből (no persze saját zsebből), mintegy az állami (mások szerint: köz) vagyron csorbitása nélkül állta a számlát, hisz bajnokság idején vagy sirva, vagy repülve vigad a magyar, ha honvéd.

Hogy mi köze mindennek a bundához? Hát ezt lenne jó egyszer — úgy össznépi erkölcsi tisztogató, önző cselekedetei — mondatnánk manipulációi —, melyekkel a politikai — és a hadszíntéren csatázó férfiakat behálózta és elnyerte Egyiptom trónját. Cézár halála után az Antoniuszhoz való közeledését is a hideg, számító érdekek motiválták, s praktikai kezdetén még nem is sejtette — amit mi már persze pontosan tudunk —, hogy az igaz szerelem szenvedélye a világirodalom egyik legszebb szerelmes történetének hősnőjévé teszi.

Bátyi Zoltán

Rock térítő

Új film

Színes magyar film. Írta: Vig Mihály és Xantus János. Fényképezte: Klöpfler Tibor. Zene: Pajor Tamás, Másik János, Dénes József, Neurotic-együttes. Rendezte: Xantus János. Főbb szereplők: Pajor Tamás, Urbán Mariann, Bojki (Zsiráf) László, Pauer Henrik, Gémes (Dixi) János.

Néhány évvel ezelőtt, Xantus János 'Eszkimó aszszony fázik című elmeművének sajtóvetítése után, a kritika végén ezeken a hasábonok felidéztem a filmbéli dal egyik sorát, mely úgy szólt, „nem tudom, mi jöhet ezután”, s befejezésül hozzátettem: én sem.

Jelentem: most már tudom. Ez, vagyis a Rock térítő. Azaz: térítés cinema verité(k)ben, avagy egyetlen pillanatra sem szabad megelégedni arról, hogy mindig lehet rosszabb. A színvonal mindenkor alulmúlhatatlansága mítosz, a rossz nál mindig van még rosszabb, az éretlen zagyváságnál éretlenebb zagyváság, a lilaságnál még hülyitőbb, mélyebb lilaság. A romlás trendje is végtelen, miként a tenger.

A Mozgó Képekből, megfigyelhető, szívesen szoktam idézni olykor: a folyóirat meglehetősen jó előzetes szimattal rendelkezik, beharangozó jellegű utalásai rendszerint sokat sejtetőek, információi kitűnően használhatók, háttéranyagai többnyire fontosak. A Rock térítő kapcsán most — figyeljünk nagyon! — csak ennyi olvasható benne: „Decemberben mutatják be Xantus János nagy várakozást keltő filmjét, a Rock térítőt, amelynek főszereplője az avantgard zenét játszó Neurotic-együttes vezetője, Pajor Tamás. Mint a Filmvilágban közölt rendezői interjúból megtudhatjuk, a forgatás közben a főszereplő életében jelentős változás állt be: megtért, Krisztushívó lett. Ez a fordulat még magát a rendezőt is váratlanul érte, ám a forgatás folytatódott, ennek szellemében.”

Hát igen, ennek szellemében. Éppen ez az.

Pajor Tamás úrról, úgy is mint az önmagát játszó főhősről tulajdonképpen nem sok mondanivalója lehetne az embernek. Kifejthetnénk, hogy sajnáljuk szegényt, de kiderült; erre semmi ok, hi-

szen a végén, nemcsak megtér, de gyönyörű, mi több, már-már költői emelkedettségű, lelkesítő vallásos agitprop-szólammal fejezi be a filmet, mindezt prózában dalban egyaránt elbeszélve, olyan elkötelezett hűvel, hogy községi párttitkárok betegre sárgulhatnak az irigységtől. A meglehetősen árulkodó is laposan aktualizáló szándék persze nyilvánvaló: megérezvén, hogy röpke egy-két év alatt mennyire túlhaladta szerencsére a magyarhoni idő a lilaködös, zavaros-misztikus-avangardos-új hullámos, úgynevezett szubkultúrát —, ha úgy tetszik: a zenei keretek közé illesztett ifjúságzüllesztést — ime, ama bizonyos damaszkuszi úton gitárral a nyakában válik Saulusból Paulussá Pajor Tamás úr, kinek szövegei egyébként avantgarde-színtén épp olyan bárgyún primitívek, mint Jézus királyságának legfrissebb apostolaként. Az a tény pedig, hogy két, a fenti cselekményhez még nyomokban sem köthető, ám annál zavarosabb „fikciós íarab” csapatik az előzőekhez, nem hiszem, hogy csupán szerkesztési dilettantizmusként elintézhető. Jelzése ez annak is, hogy azért jócskán marad még „vastartalék” lilaságból, végtére is mit lehet tudni, a nagy megtérés, a fiatalok körében most végre engedélyezett, legalizált (sőt: lám, immáron propagált!) vallásosság valamiféle viszsza-rendeződésnek még redukálható, itt van hát túlsúlynak némi maradék szubkulturális kód, a Tetszhalott és a Delphine csodálatos átváltozása című, illetve tematikájú — nem tehetek róla, nincs rá jobb szavam — transzcendentális-bugyuta örökség-betétek jóvoltából.

Hogy a narkós-italos-ordibálós világból a tiszta istenhít, az absztinens vallásosság felé tér meg, sőt, fordul 180 fokot Xantus—Pajor — ennek eszmei-ifjúságvédelmi szempontból még örülni is lehetne, sőt kéne is. Csak-hogy a fordulatnak nincs hitele, a váltás éppoly ki-módolt, modoros, és zagyva, miként a Rock térítő egésze, amelyben — tekintsük jelképesnek? — a sok zene közben még egyetlen normális, tisztességes rock and roll sincs. Körülbelül így, ilyen minőségben térít is.

Domonkos László

Hegyi Loránd pedig Tando-ri, a versrajzoló című alkotásával van jelen a legfrissebb Tiszatájban. Belányi György, Kántor Zsolt, Kontra Ferenc, Aranyi László és Szombathy Bálint szintén verset közöl. Hajdú Ferenc Az igény tel-
jessége, Király István pedig Egy befogadói élmény nyomában címmel elemzi Tandori Dezső művészetét. A decemberi Tiszatáj Baranyai András portréja, Korniss Dezső, továbbá Tandori Dezső indigógrafi-
kái, illetve rajzai díszítik

Az ötvenéves Tandori Dezső közölte a Tiszatáj decemberi száma. Azt az alkotót, akiről Soron kívül... című írásában úgy vall Zsoldos Sándor, hogy „a magyar irodalom nagy magányosai közé tartozik”. Papp Tibor képverssel, Almási Miklós és Fogarassy Miklós tanulmánnyal üdvözlí Tandorit. Labancz Gyula és Marno János verssel tiszteleg az ünnepe-
pelt előtt. Nagy Pál Képes-lap T. D.-nek, Petőcz And-rás Hajnali szárnycsapá-sok, Szigeti Csaba Transz,

Kleopátra

A Szerb Nemzeti Színház balettagyüttesének előadásában láthattuk tegnap este a Nagyszínház színpadán Kleopátra című baletjtűket. Az előadás, szándéka szerint — mint címéből is kiderül — Kleopátra alakját helyezte a középpontba. A rendező és koreográfus Stevan Grebel nem kívánt eltérni a történelmi és irodalmi ismereteink alapján tíz mondatban összefoglalható, közhelyszerű, rendkívül leegyszerűsített Kleopátra-képtől. Sőt: külön hangsúlyt kaptak a hősnő céltudatos, önző cselekedetei — mondatnánk manipulációi —, melyekkel a politikai — és a hadszíntéren csatázó férfiakat behálózta és elnyerte Egyiptom trónját. Cézár halála után az Antoniuszhoz való közeledését is a hideg, számító érdekek motiválták, s praktikai kezdetén még nem is sejtette — amit mi már persze pontosan tudunk —, hogy az igaz szerelem szenvedélye a világirodalom egyik legszebb szerelmes történetének hősnőjévé teszi.

A történetnek számos színpadi és filmes feldolgozása hívta segítségül Shakespeare drámáját, még akkor is, ha nem a mű autentikus interpretációját kívánták adni, hanem a bonyolult szerelmi és politikai konfliktusrendszernek csak egyes motívumait jelenítették meg, rendkívül gazdag fantáziával. Így vagy úgy, de az ábrázolásokban tanúi lehettünk a végzetes, kegyetlen szerel-

mi szenvedélyek önpusztító összezsapásának. Jelen esetben a rendezői koncepciónak értékes momentum a a törekvés, mellyel Kleopátra kettős személyiségét a táncban két táncosnővel jeleníti meg; a valódi Kleopátra „ál arca” mögött megbúvó vágyak és az igaz asszonyi szerelem a hősnő látomásaiban tükröződnek.

Vitathatatlan, hogy egy klasszikus baletteladásban a szolótáncosok szép, keccses mozgásán múlik az előadás sikere, s a történetnek is az ő szőlőikra és kettőseikre kell koncentrálnia. Épp ezért nem hagyható figyelmen kívül az, hogy sajnos a szerepet táncoló művésznő egysíkú előadás-módja nem támasztotta alá ezt az értelmezést. Roman-tikusan lassú, dinamikátlan tánc, egy-két jelenettől eltekintve, nem volt alkalmas az érzelmek hőfokának és változékonyságának és megjelenítésére. Az Antoniusz táncolt szerelmi kettősök ezért jobbak voltak a többinél, mert bár ezek is nélkülöztek például a csábítás motívumait, képileg szép kompozíciók születtek.

Mivel az ókori cselekmény többi szereplője (Cézár, Oktávia), szinte csak „jelzés-szerűen” volt jelen a színpadon, fontos lett volna, hogy a másik főhős, Antonius alakja jelentősen kiemelkedjen a többiek közül. A táncosnak egy határozatlan, politikai döntésekre képtelen figurát kellett eltáncolnia, akinek lelkében elha-

talmasodik az egyiptomi-lét és római-lét kettőssége okozta lelkiismeretfurdalás. Sajnos, nem volt elég erőteljes a tánc ahhoz, hogy maradéktalanul érvényesüljön ez az elképzelés.

Az előadás más, apróbb buktatóit (a túlzottan exponált statiszták táncosok bántó hibáit, a világítás körüli bizonytalanságokat) figyelmen kívül hagyva, dicséret illeti a zenét. Ez az előadás Basil Polidoris jóvoltából zeneileg mert a legtöbbet tenni. Filmzenéhez hasonlítható szerkezetben a jelenetek sorrendjéhez igazodva fokozódott a zenei dinamika, a lírai betétekben pedig kelle-mesen csengtek a keleti zenei motívumok. A biztos zenei váltások áttekinthetővé tették a cselekmény bizonytalanságait és némileg ellensúlyozni tudták a táncosok visszafogottságát is.

Szólni kell még a képi megformálásról, annál is inkább, mert az előadásnak ez az az eleme, amely pontos tudott előcsalogatni a közönség soraiból. Ezen a sikon ugyanis sikerrel találkoztunk a koreográfiai elképzelés az együttes látványban gazdag csoporttáncával.

Nagyon jó lenne, ha többször üdvözölhetnénk más-más stílusú produkciókkal a szerb balettkart, mert egy előadás alapján nem dönthető el, s nem ítéltető meg egyértelműen az együttes arculata, művészi színvonala és műfajbeli sokoldalúsága.

Nagy Márta

Többszólamban

Mi mindennel töltheti el a vasárnap délelőttöt egy szegedi középiskolás? Készül a hétfői dolgozatírásra, kidolgoz néhány érettségi tételt, szótáraz: kedve szerint válogat a „passziókban”. Aki közülük a múlt vasárnap mégis a Ságvári gimnáziumban rendezett zenedelelőttöt választották, nem maguktól tették. Szervezett kórustalálkozóra gyűltek össze három középiskola dalosai, Békésről, Orosházáról és Szegedről, hogy a névadó Ságvári Endre születésének 75. évfordulójára emlékezzenek, és az iskola 30 éves jubileumát ünnepeljék.

leg rátermett, a többiek a ki-botfűlékből kerültek ki. Kodály ellenezte ezt a jelzót, és rendszeren ellenőrizte a napi egy énekóra eredményét. A nyolcadik végére csoda történt: mindenki tudott énekelni. Nem lettek zene-szek, de ma is erős a kötődésük a muzsikához.”

Ez a kötődés látszik a békési dalosokon is: énekkari munkájukat közös kirándulások, múzeumi szereplések színesítik. A két gimnázium kapcsolata más tárgyakra is kiterjed: a speciális matematika—angol tagozat indításához a szegedi adott segítséget a békésinek. Val-kusz Pál, a Ságvári igazgatója — egyébként békéscsábainak vallja magát — hallgatóként kötelezte el magát a zene szeretete mellett. A vonzalom megmaradt és kiegészült: „Fiatalkorom keramikusként tevékenysége fenekestül felfordította az eddigi életritmust, egyéni ötleteivel jó irányba lendi-

tette a gyerekeket. Az iskolai vers- és prózamondóversenyek — a legjelesebbek a dalostalálkozó is fellépnek — az irodalom felé nyitják a diákok érdeklődését.”

Aztán kezdődik a hangverseny. Himnusz, Viva la Musica, Bárdos: Láng és fény. Emlékezés a névadóra, aki így fogalmazott: „nincs demokratikus Magyarország az ifjúság demokratikus nevelése nélkül, nincs demokratikus nevelés az ifjúság politikai szabadsága nélkül”. A dalok közben vers és próza, Szokolay énekes fohásza az erdélyi falvakért. Mai és régi ságváristák. Es Szécsi József, az egész műsor szellemi atyja, meg művészgymekai. „Szinaranyzárnny gondolat, repülj el” — szól a zárószám. Taps. Virágok. Szózat és vége.

Az erdőszájasok, a mihál-kagyörgyök, szécsijózsefek tanári nemzedéke áll a dobogón. Kik jönnek utánuk?

Fejes Zsuzsa

Autókatalógus

Januárban Magyarországon is megjelenik az Euro-tax—Schwacke autóár-katalógus, a Láng Könyvkiadó, a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága, valamint az NSZK-beli Euro-tax—Schwacke Kiadóval kötött megállapodás alapján.

E katalógus árait tekintve a

vámhatóság január 1-jétől a magánforgalomban beérkező használt személygépkocsik vámalapjának. A négy évnél nem régebbi gépkocsik esetében — benzinüzemű gépkocsinál 1600, dízeljárműveknél 2000 köbcentiig — a katalógusban közölt adatok 10 százaléka lesz a vám összege, forintban